

**-ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ-**

Ε. Παπαταξιάρχης – Π.  
Τοπάλη – Α. Αθανασοπούλου

**ΚΟΣΜΟΙ ΤΗΣ ΟΙΚΙΑΚΗΣ  
ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

Φύλο, μετανάστευση και πολιτισμικοί  
μετασχηματισμοί στην Αθήνα του  
πρώιμου 21ου αιώνα

ISBN: 978-960-221-449-7, σελ.430, σχ. 17x24,  
Έκδοση Σεπτέμβριος 2009, τιμή 30,00 €  
(χωρίς ΦΠΑ)

Η έμμισθη οικιακή εργασία, καθώς έρχεται πλέον στο κέντρο του δημόσιου ενδιαφέροντος, συνιστά κορυφαία γνωστική και πολιτική πρόκληση. Εργασία κατεξοχήν γένους θηλυκού, είναι συνήθως θεσμικά άτυπη και περιθωριακή και κατά συνέπεια ρευστή και επισφαλής - ιδιαίτερα όταν ασκείται στην πιο εξατομικευμένη της εκδοχή από μετανάστριες. Ταυτόχρονα, καθώς συχνά καλύπτεται από το προστατευτικό κέλυφος του «νοικοκυριού», που την φυσικοποιεί μαζί με όλες τις υπόλοιπες δραστηριότητές του, γίνεται αόρατη, ασαφής ως προς το ακριβές της περιεχόμενο για την εργαζόμενη και δυσανάγνωστη για τον εξωτερικό παρατηρητή. Όλα αυτά καθιστούν την έμμισθη οικιακή εργασία πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη διαφόρων μορφών εκμετάλλευσης, οι οποίες όσο έντονα βιώνονται από τις εργαζόμενες άλλο τόσο μακριά μένουν συνήθως από τη δημόσια θέα. Η συστηματική κατανόηση του φαινομένου έχει λοιπόν ένα ιδιαίτερο πολιτικό βάρος όχι μόνο διότι μπορεί να συμβάλει στην ενδυνάμωση των εργαζομένων αλλά και γιατί ανοίγει το δρόμο για την επαναθεώρηση των βαθύτερων και άρρητων εξουσιαστικών διαστάσεων της καθημερινής μας ζωής.

Το βιβλίο αυτό, προϊόν συλλογικής έρευνας, μελετά σε βάθος τους κοινωνικούς, οικονομικούς και πολιτισμικούς όρους συγκρότησης της έμμισθης οικιακής εργασίας στη σημερινή Ελλάδα σήμερα, εστιάζοντας την προσοχή σε Ελληνίδες, Φιλιππινέζες και Αλβανίδες οικιακές εργαζόμενες και στη σχέση τους με τις Ελληνίδες εργοδότριές τους. Συγκρίνοντας τις τρεις περιπτώσεις, μέσα από το συνδυασμό ποιοτικών και ποσοτικών μεθόδων, αναδεικνύει τις ποικίλες στρατηγικές των εργαζομένων που αναδιαπραγματεύονται τη δυσμενή εργασιακή τους συνθήκη διαχειριζόμενες συγκρούσεις

αλλά και πολιτισμικές παρεξηγήσεις. Δείχνει έτσι πώς η οικιακή εργασία των μεταναστριών καθίσταται σημαντικός παράγοντας πολιτισμικής αλλαγής: διασπά την οικιακή εργασία σε πολλαπλές εκδοχές και μετασχηματίζει τους έμφυλους οικιακούς ρόλους, τις ταυτότητες και τον ίδιο τον οικιακό χώρο, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση μιας νέας ελληνικής πολιτισμικής πολλαπλότητας.

Το βιβλίο είναι χωρισμένο σε τρία μέρη, τα οποία λειτουργούν συμπληρωματικά φωτίζοντας από διαφορετικές γωνίες το φαινόμενο της οικιακής εργασίας στην Ελλάδα. Η αφήγηση μετακινείται σταδιακά από το μακρο- στο μικρο-επίπεδο, από την ποσοτική στην ποιοτική διερεύνηση, από τη διαπίστωση των στατιστικών τάσεων και των δομών στα ίδια τα υποκείμενα και τις πρακτικές τους. Το πρώτο μέρος επεξεργάζεται συστηματικά τα πλούσια δεδομένα της ποσοτικής έρευνας και δείχνει τους πολλαπλούς παράγοντες που συνδιαμορφώνουν τον εθνοτικό καταμερισμό των έμμισθων οικιακών καθηκόντων, στρέφουν δηλαδή τις Ελληνίδες εργαζόμενες στο ρόλο της “εξωτερικής οικιακής βοηθού”, τις Φιλιππινέζες μετανάστριες στο ρόλο της “εσωτερικής οικιακής βοηθού” και τις Αλβανίδες στον αντίστοιχο ρόλο της “εξωτερικής οικιακής καθαρίστριας”. Στο δεύτερο μέρος το κέντρο βάρους μεταφέρεται στα υποκείμενα της έρευνας, στις προσωπογραφίες τριών σύνθετων χαρακτήρων: της Ελένης, της Φιλομένης και της Οφηλίας. Μέσα από τη δημιουργική ανάπλαση βιογραφικών υλικών και ιστοριών ζωής αναδεικνύονται έτσι οι ‘έμμονες ιδέες’ για την οικιακή εργασία που κυριαρχούν στις αντίστοιχες εθνοτικές ομάδες εργαζομένων. Στην τρίτη ενότητα παρουσιάζονται οι στρατηγικές της οικιακής εργασίας μέσα σε ένα διπλό συμφραζόμενο: τόσο με αναφορά στις πολιτισμικές εννοιολογήσεις και τις στρατηγικές της εργασίας και τη γενικότερη κοσμοεικόνα που διαθέτουν οι εργαζόμενες όσο και με αναφορά στο πλαίσιο διαπραγμάτευσης της εργασιακής συνθήκης ανάμεσα στην εργοδότη και την εργαζόμενη. Τέλος, στο συμπερασματικό κεφάλαιο εξετάζονται οι ποικίλες επιπτώσεις που έχουν οι μονοπολιτισμικές και ιδιαίτερα οι διαπολιτισμικές σχέσεις εργασίας στον οικιακό χώρο της εργοδότης και στην ελληνική κοινωνία γενικότερα.

Οι συγγραφείς

Ο **Ευθύμιος Παπαταξιάρχης** έκανε προπτυχιακές σπουδές στην κοινωνική ανθρωπολογία (London School of Economics) και στις κοινωνικές επιστήμες (Πανεπιστήμιο Αθηνών). Πήρε το διδακτορικό του στην κοινωνική ανθρωπολογία από το LSE το 1988. Από το 1987 διδάσκει στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου όπου σήμερα είναι καθηγητής. Βιβλία του: *Κοινότητα, κοινωνία και ιδεολογία: Ο Κ. Καραβίδας και η προβληματική των κοινωνικών επιστημών* (επιμ.με Μ. Κομνηνού, Εκδόσεις Παπαζήση, 1990), *Contested Identities: Gender and Kinship in Modern Greece* (επιμ.με Ρ. Loizos, Princeton University Press, 1991), *Ταυτότητες και φύλο στη σύγχρονη Ελλάδα: Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις* (επιμ. με Θ. Παραδέλλη, Εκδόσεις Καστανιώτη, 1992, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, 2000), *Ανθρωπολογία και παρελθόν: Συμβολές στην κοινωνική ιστορία της νεότερης Ελλάδας* (επιμ. με Θ. Παραδέλλη, Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, 1993), *Lilies of the Field: Marginal People who Live for the Moment* (επιμ. με S. Day και M. Stewart, Westview Press, 1999), *Περιπέτειες της ετερότητας: Η παραγωγή της πολιτισμικής διαφοράς στη σημερινή Ελλάδα* (επιμ., Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, 2006).

Η **Πηνελόπη Τοπάλη** σπούδασε μαθηματικά στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και στη συνέχεια πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές στην κοινωνική ανθρωπολογία στο City University of New York (M.A. in Applied Urban Anthropology) και στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου (διδακτορικό δίπλωμα) όπου και διεξήγαγε ως κύρια ερευνήτρια μεταδιδακτορική έρευνα. Σήμερα διδάσκει ανθρωπολογία στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν την ανθρωπολογία της μετανάστευσης και ζητήματα εργασίας και οικιακού χώρου με επικέντρωση στην Ελλάδα και τις Φιλιππίνες. Έχει δημοσιεύσει άρθρα σε ελληνικά και ξενόγλωσσα περιοδικά και συλλογικούς τόμους. Βιβλία: *Σιωπηρές σχέσεις, διαπολιτισμικές επαφές: Η περίπτωση των Φιλιππινέζων οικιακών βοηθών στην Αθήνα* (Πανεπιστήμιο Αιγαίου, 2008).

Η **Αγγελική Αθανασοπούλου** είναι απόφοιτος του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών. Έχει κάνει μεταπτυχιακές σπουδές στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου (διδακτορικό δίπλωμα) όπου και συμμετείχε ως ερευνήτρια σε πρόγραμμα μεταδιδακτορικής έρευνας. Από το 2006 είναι αποσπασμένη ως ερευνήτρια στο Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Κοινωνίας της Ακαδημίας Αθηνών. Άρθρα της έχουν δημοσιευτεί σε διεθνή περιοδικά, σε συλλογικούς τόμους, σε πρακτικά συνεδρίων και έχουν αναρτηθεί σε ελληνικές και διεθνείς ιστοσελίδες. Τα επιστημονικά και ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν τις εθνοτικές ομάδες, τη συγγένεια και τον οικιακό χώρο, την τροφή, τη μετανάστευση (δεύτερη γενιά μεταναστών, έμφυλες διαστάσεις της μετανάστευσης και έμμισθη οικιακή εργασία).